Gatunki konfliktogenne
na styku łowiectwa i ochrony przyrody

Fot. Patryk Sacharewicz

Fot. Cezary Korkosz

Fot. Cezary Korkosz

Fot. Janusz Kopik

Henryk Okarma
Instytut Ochrony Przyrody PAN/Uniwersytet Jagielloński
Kraków

Łoś

- Ochrona gatunkowa w 1952 r.
- Gatunek łowny od 1967 r.
- Szczyt liczebności w 1981 r. (ok. 6200 osobników).
- Nadmierna eksploatacja łowiecka (w latach 80. i 90. XX. wieku).
- Spadek liczebności o ponad 75% (z 6 200 do około 1500 osobników), co było realnym zagrożeniem dla egzystencji gatunku i przyczyną zaniku ostoi łosia w zachodniej i centralnej Polsce.

Dziennik Ustaw Nr 43 — 3049 — Poz. 488

488

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA

z dnia 10 kwietnia 2001 r.

w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych oraz określenia okresów polowań na te zwierzęta.

4. Łosie (byki, klempy i łoszaki) obejmuje się całoroczną ochroną.

Łoś

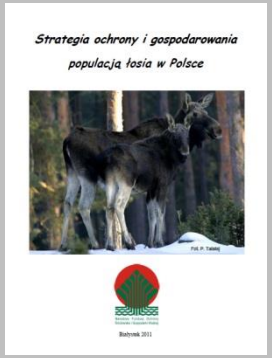

Rycina 2.2. Dynamika liczebności łosia w Polsce w latach 1962 - 2010.

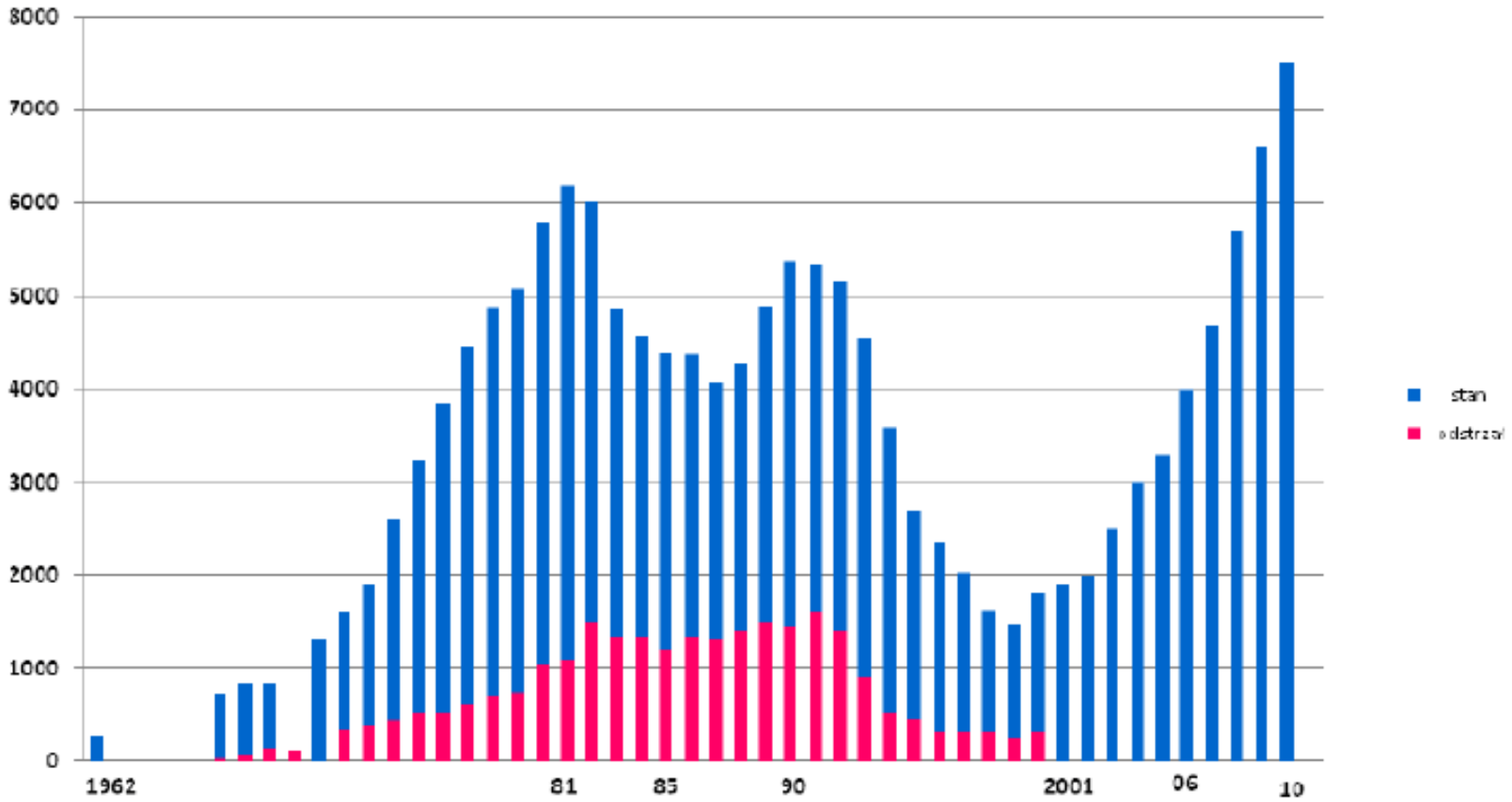

Łoś

Atlas Ssaków Polski

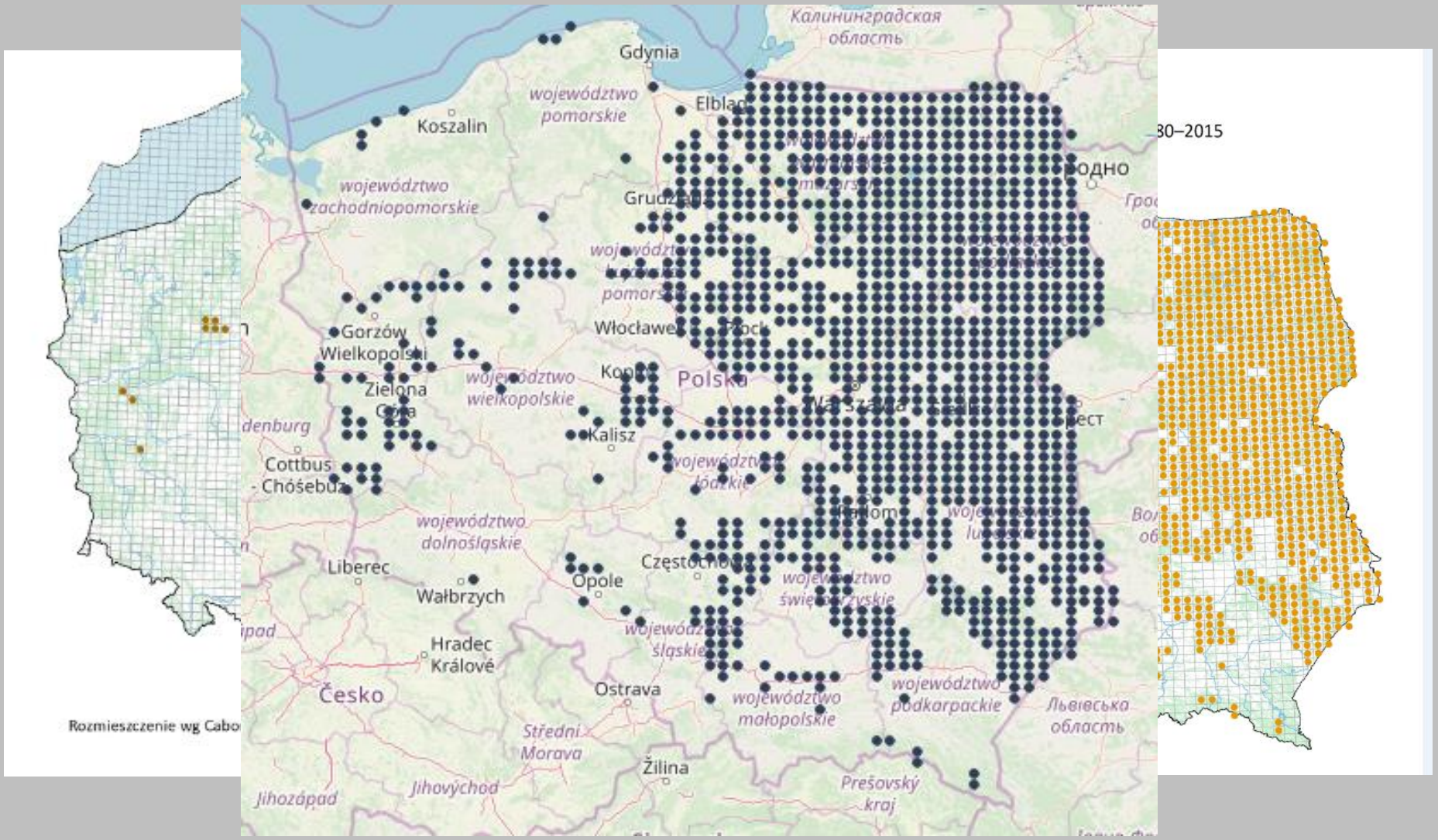

Liczebność – ok. 30 000 ???

Łoś

AGROREGION

MINISTERSTWO ZAPŁACI ZA SZKODY WYRZĄDZONE PRZEZ ŁOSIE

Publikacja: 13 kwietnia 2014, 18:32 kapi Źródło: TVP Białystok

Lubię to! 0

Ministerstwo Ochrony Środowiska musi wypłacić odszkodowania za szkody, jakie w prywatnych lasach wyrządziły łosie. Ministerstwo nie odwołało się

Odszkodowania za straty wyrządzone przez łosie na gruntach prywatnych wypłaca Skarb Państwa (ponad 2 mln zł rocznie)

Łoś

Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe

Funkcjonowanie populacji łosia (Alces alces), a skala konfliktów z działalnością człowieka w warunkach Polski północno-wschodniej.

Piotr Wawrzyniak
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku

Olsztyn, 24 listopada 2017r

www.lasy.gov.pl

Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe

Straty ekonomiczne [w mln zł] powodowane wpływem łosi na drzewostany w rdLP: Białystok, Lublin, Warszawa, Olsztyn

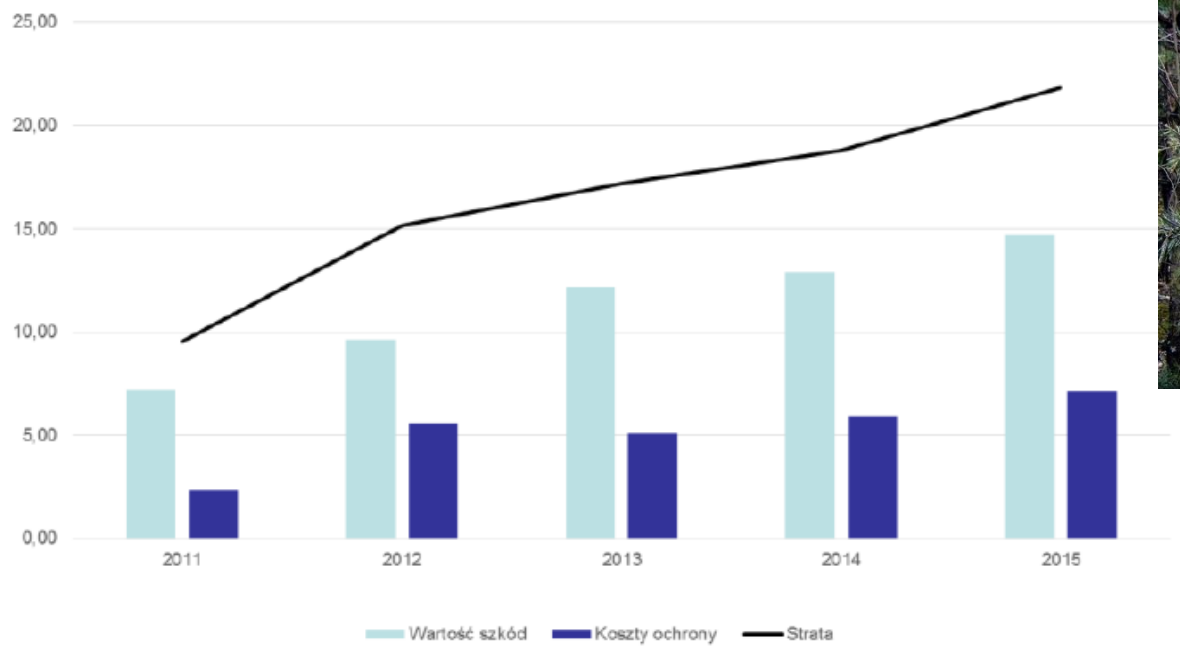

Łoś

Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe

Funkcjonowanie populacji łosia (Alces alces), a skala konfliktów z działalnością człowieka w warunkach Polski północno-wschodniej.

Piotr Wawrzyniak
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku

Olsztyn, 24 listopada 2017r

www.lasy.gov.pl

Państwowe Gospodarstwo Le
Lasy Państwowe

Liczba wypadków i kolizji drogowych z udziałem łosi w latach 2010-2014

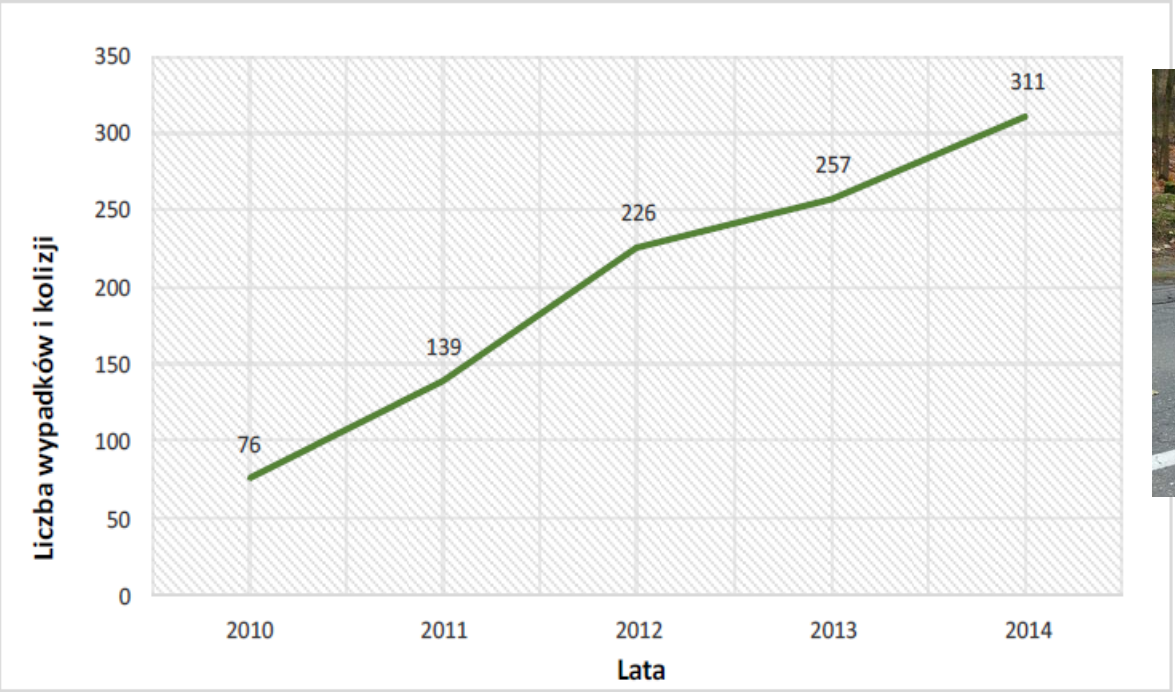

Łoś

Łoś

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA[1)]

z dnia 23 października 2017 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne

Na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2017 r. poz. 1295) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz. U. poz. 459, z 2009 r. poz. 1303, z 2014 r. poz. 1901 oraz z 2017 r. poz. 1487) w § 1 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 w pkt 21 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 22 w brzmieniu:

„22) łosie:

a) byki – od dnia 1 września do dnia 30 listopada,

b) klępy i łoszaki – od dnia 1 października do dnia 31 grudnia

– na terenie województw: kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego i pomorskiego – na wschód od linii rzeki Wisły oraz na terenie województw: lubelskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.";

2) uchyla się ust. 5.

§ 2. W roku 2017 ustala się następujące okresy polowań na łosie:

1) byki – od dnia 10 listopada do dnia 30 listopada,

2) klępy i łoszaki – od dnia 10 listopada do dnia 31 grudnia

– na terenie województw: kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego i pomorskiego – na wschód od linii rzeki Wisły oraz na terenie województw: lubelskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

Łoś

.PL NEWS POLSAT

Polska Świat Biznes Technologie Moto Sport Kultura Wideo Prog

Resort środowiska wstrzymuje rozporządzenie przywracające możliwość polowania na łosie

26.10.2017, 10:12 | Polska

Minister Środowiska, prof. Jan Szyszko uchylił rozporządzenie zmieniające rozporządzenie ws. określenia okresów polowań na zwierzęta łowne, z uwagi na potrzebę ponownego przeanalizowania wprowadzenia okresów polowań i ich terminów.

Komunikat Ministerstwa Środowiska

Łoś

Co dalej?

"Łapy precz od łosi!" Ministerstwo chce zalegalizować polowania na łosie. Przeciwko są ekolodzy i 11 tys. internautów

MICHAŁ FAL

dawno temu

823

Czy znów będzie można strzelać do łosi? Ekolodzy protestują. • Fot. Shutterstock.com

ZOBACZ TAKŻE:

Czy wiesz, dlaczego pojawiły się papierowe pieniądze? Poznaj historię banknotów

Niepełnosprawni za bardzo zdeterminowani. Dlaczego w telewizji nie ma miejsca dla „nadludzi"?

Czy wiesz, co jeszcze możesz obejrzeć w swoim mieście? Sprawdź!

Wizytówka na miarę XXI wieku: „Funkcjonalny" i „innowacyjny" dworzec w Nasielsku

Bóbr

Rzeka Marycha na granicy z Litwą.
Jedna rodzina – 8 osobników.

Bóbr

W 1976 r. - „Program aktywnej ochrony bobra europejskiego w Polsce”, którego założeniem było, aby bóbr powrócił w przyrodniczy krajobraz naszego kraju.

Program był realizowany przez Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie z inicjatywy profesora Wirgiliusza Żurowskiego.

Ogółem od roku 1975 do 2007 przesiedlono w dorzecze Odry i Wisły ponad 1400 bobrów.

Bóbr

Atlas Ssaków Polski

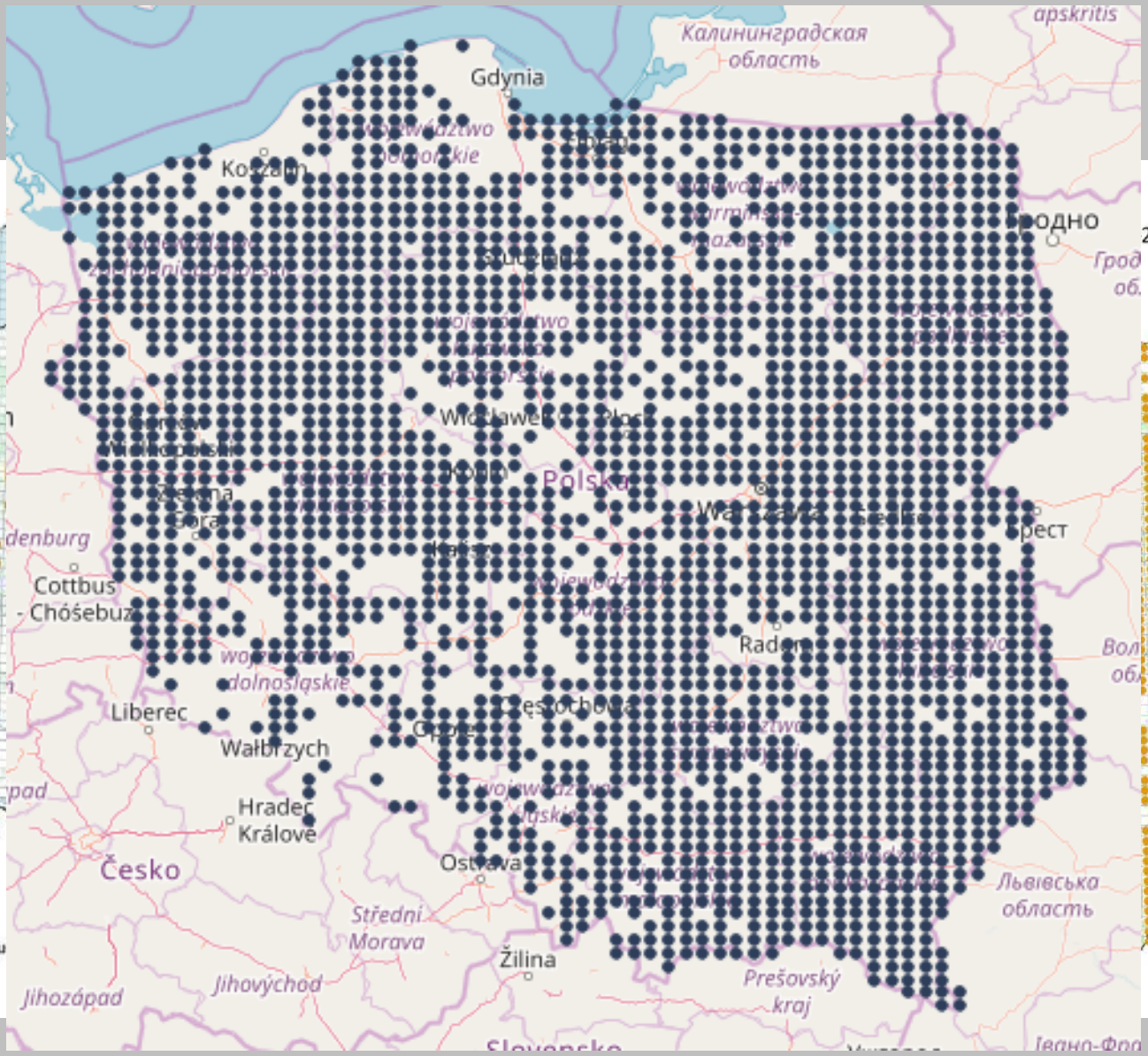

Liczebność – ok. 150 000 ???

Bóbr

Rola pozytywna – retencja, zmniejszenie zagrożenia powodziami, korzystny wpływ na strukturę i żyzność gleb, zwiększanie różnorodności biologicznej

Bóbr

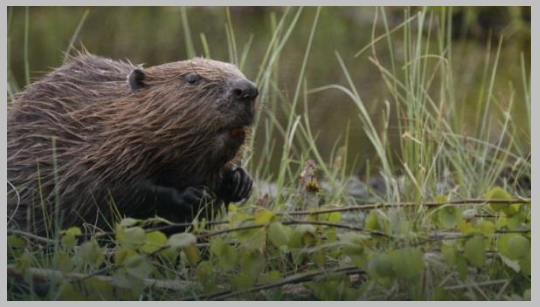

Rola negatywna – zalewanie terenów rolniczych i leśnych, ścinanie i ogryzanie drzew (lasy, zadrzewienia, sady); niszczenie wałów, grobli, nasypów; spowalnianie spływu wód w rowach melioracyjnych, kanałach i ich zamulanie.

Bóbr

Wypłacone odszkodowania:

- 2008 r. 4 443 985 zł
- 2010 r. 6 809 500 zł
- 2012 r. 10 411 189 zł
- 2014 r. 16 972 324 zł
- 2016 r. 17 384 300 zł
- 2017 r. 22 325 300 zł

Bóbr

Szkody w PGL Lasy Państwowe

Bóbr

Szkody w PGL Lasy Państwowe

RDLP w Szczecinku.
W 2017 r. szkody przez bobry w uprawach, młodnikach i drzewostanach wykazano w wydzieleniach na powierzchni 1 557 ha, w tym (szkody powyżej 20% wydzielenia) na powierzchni ok. 286 ha.

Bóbr

Co dalej?

Dziennik Ustaw Nr 130 — 10232 — Poz. 1456

1456

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA

z dnia 26 września 2001 r.

w sprawie określenia listy gatunków zwierząt rodzimych dziko występujących objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów dla danych gatunków i odstępstw od tych zakazów.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA[1)]

z dnia 6 października 2014 r.

w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

GATUNKI ZWIERZĄT OBJĘTE OCHRONĄ CZĘŚCIOWĄ

Lp.	Nazwa polska*		Nazwa naukowa*
	SSAKI		**MAMMALIA**
	DRAPIEŻNE		CARNIVORA
1.	gronostaj	(1)	*Mustela erminea*
2.	łasica	(1)	*Mustela nivalis*
3.	wydra	(1)	*Lutra lutra*
	JEŻOKSZTAŁTNE		ERINACEOMORPHA
4.	jeżowate – wszystkie gatunki	(1)	*Erinaceidae*
	GRYZONIE		RODENTIA
5.	bóbr europejski	(1)	*Castor fiber*

Bóbr

POROZUMIENIE

zawarte w dniu 19 lipca 2016 r.

pomiędzy Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska a Przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobra europejskiego *Castor fiber* na terenach obwodów łowieckich

Bóbr

Co dalej?

Wilk

- **1975 r. - wilk uzyskuje status gatunku łownego**
- **1995 r. - Minister Środowiska obejmuje wilka ochroną (z wyjątkiem województw suwalskiego, przemyskiego i krośnieńskiego)**
- **1998 r. – wilk nie jest zwierzęciem łownym.**

Wilk

Atlas Ssaków Polski

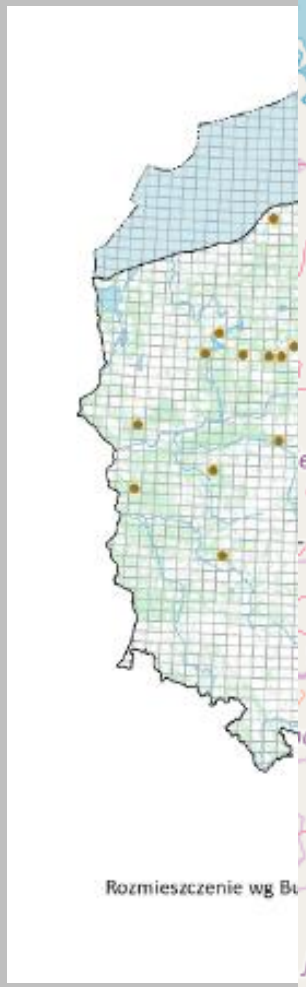

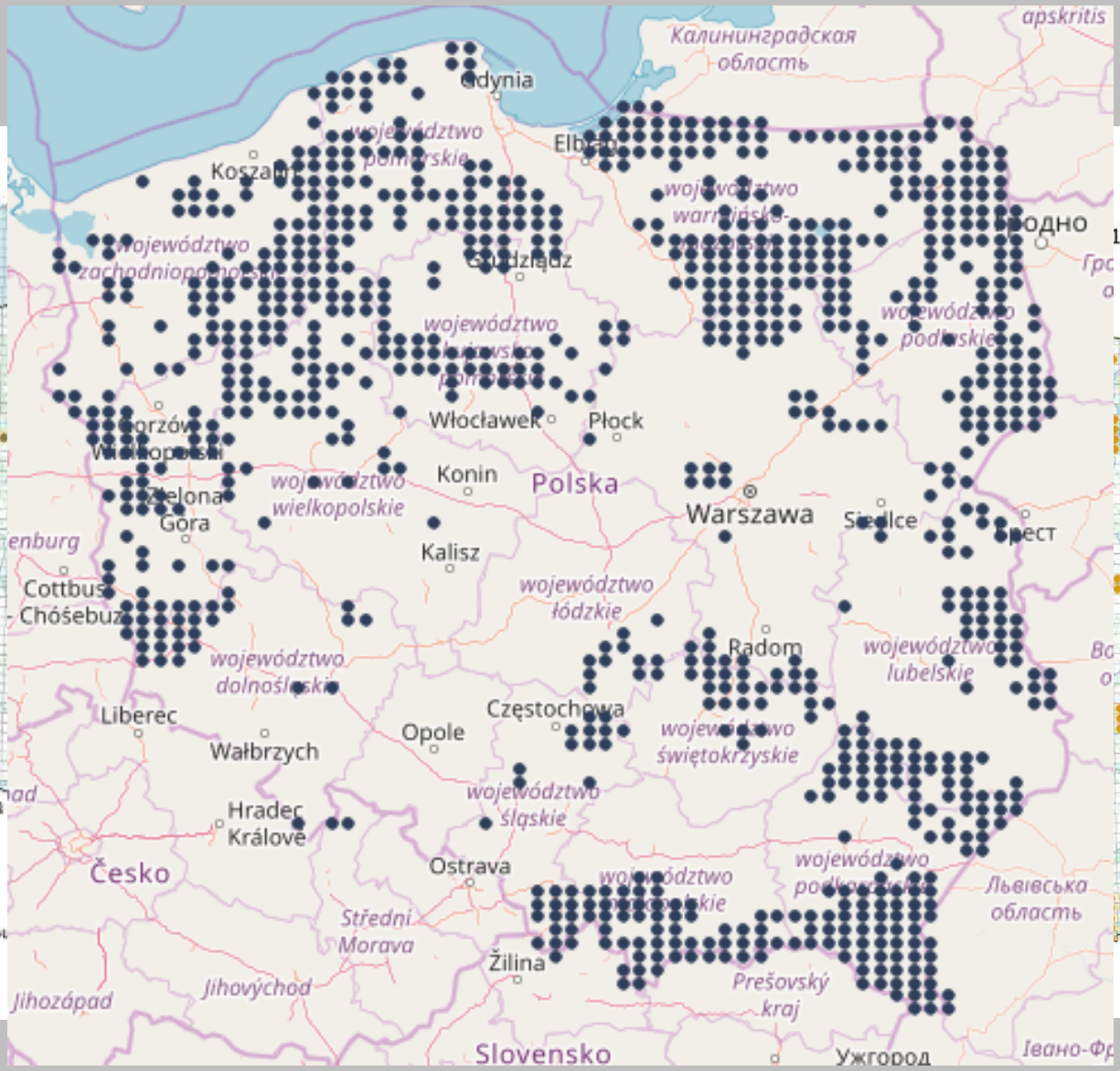

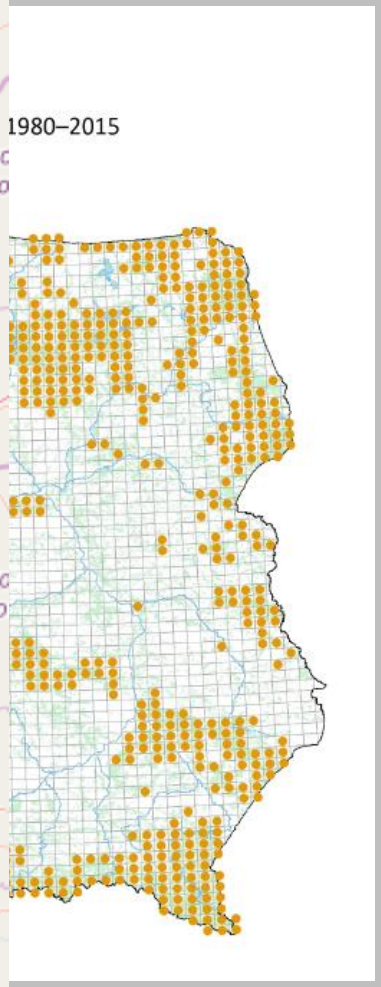

Liczebność – ok. 3 000 ???

Wilk

Wypłacone odszkodowania:

- 2008 r. 471 933 zł
- 2010 r. 508 486 zł
- 2012 r. 490 416 zł
- 2014 r. 861 498 zł
- 2016 r. 719 200 zł
- 2017 r. 758 400 zł

Wilk

Konflikt z łowiectwem

Puszcza Białowieska

Na powierzchni 100 km^2 wilki zabijały rocznie (średnio): 72 jelenie, 16 saren i 31 dzików.

Wataha wilków o średniej liczebności 4,4 osobników, zabijała jedną dużą zdobycz co drugi dzień.

źródło: Jędrzejewski i in. 2002

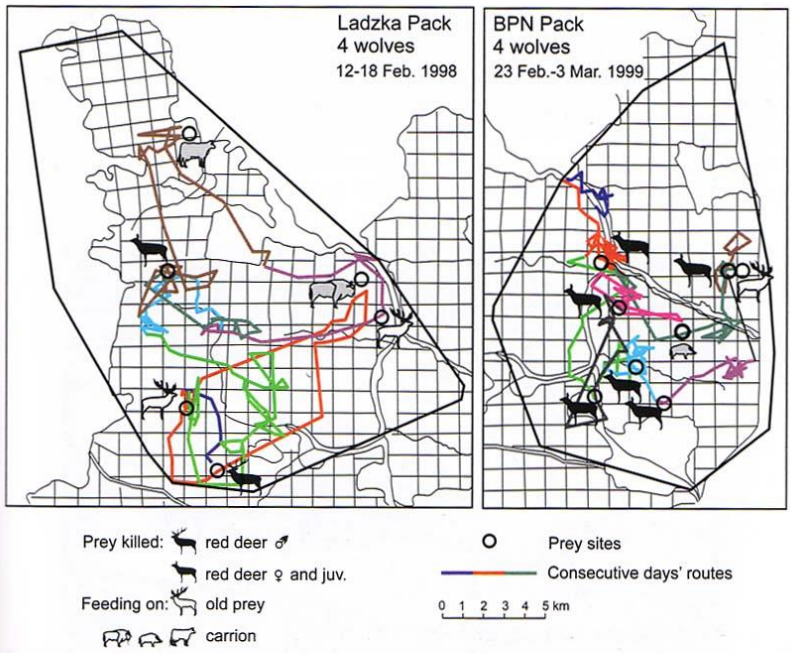

Figure 10.2. Wolf territories, examples of daily routes and sequences of prey killed and scavenged upon during 6–9 days by two wolf packs studied by radio-tracking in Białowieża Forest.

Wilk

Konflikt z łowiectwem

Potencjalna wartość strat finansowych (wartość sprzedaży tusz oraz przychody ze sprzedaży polowań) dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich z tytułu obecności wilków może wynosić, według różnych szacunków, od 35 tys. do 100 tys. zł rocznie na 100 km² powierzchni obwodu.

Wilk

Konflikt z łowiectwem

Presja na zmniejszenie lub zaprzestanie polowań na kopytne na obszarach występowania wilka

Niektóre organizacje przyrodnicze postulują, aby na terenach występowania wilków ograniczyć (do poziomu 15-25% stanu inwentaryzacyjnego) lub wręcz wstrzymać pozyskanie jeleni, saren i dzików, w celu zabezpieczenie bazy pokarmowej wilka.

Sugeruje się, że czynnikiem ograniczającym wzrost lokalnych populacji wilków jest właśnie pozyskiwanie przez myśliwych ssaków kopytnych (w nadmiarze lub w ogóle).

Wilk

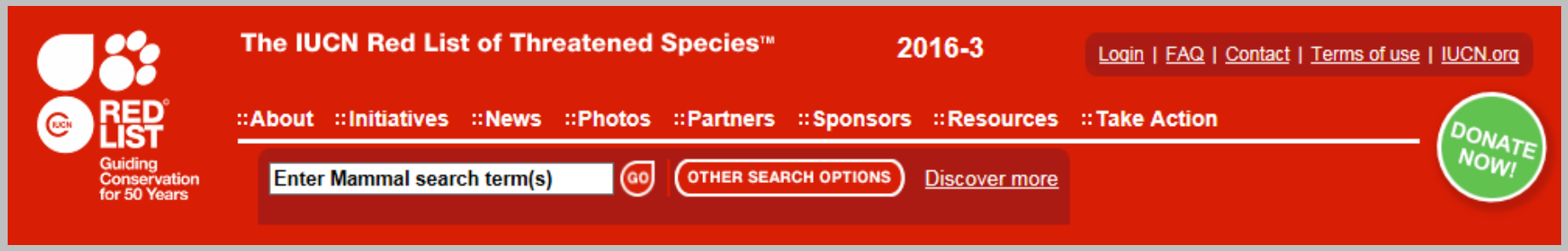

Status wg IUCN: Gatunek najmniejszej troski (Least Concern)

Ten niewątpliwy sukces konserwatorski, który jest efektem budowania przez dziesięciolecia pozytywnego obrazu tego drapieżnika spowodował jednak i to, że w znacznej części społeczeństw w wielu krajach panuje wyidealizowane wyobrażenie wilka, oderwane od jego rzeczywistej natury.

Wilk

W rezultacie, przeszliśmy od jednej skrajności – zabijania wilków bez żadnych ograniczeń, do drugiej skrajności – ekstremalnej ochrony wilka (Mech i Boitani 2003).

60+
GODZINA DLA ZIEMI
WWF
DOŁĄCZ DO WATAHY
I ZAWYJ DLA WILKA.
godzinadlaziemi.pl

60+
GODZINA DLA ZIEMI
WWF
GODZINADLAZIEMI.PL
GODZINA DLA WILKA
BĄDŹ GŁOSEM, TYCH KTÓRZY GO NIE MAJĄ
GDAŃSK
OLSZTYN
BIAŁYSTOK
POZNAŃ
WARSZAWA
ŁÓDŹ
WROCŁAW
KRAKÓW
RZESZÓW
5 MARCA, 12:00
RYNEK, PRZY STUDNI
DOŁĄCZ DO WATAHY I ZAWYJ DLA WILKA

WWF
BIEGAM DOBRZE
#biegamdobrze
#biegnijdlawilka
Biegnij dla wilka, dołącz do naszej watahy

WWF
ZAADOPTUJ NAS WIRTUALNIE
NA DZIEŃ DZIECKA
#ADOPCJAWWF
ZAADOPTUJ NA WALENTYNKI

Wilk

Co dalej?

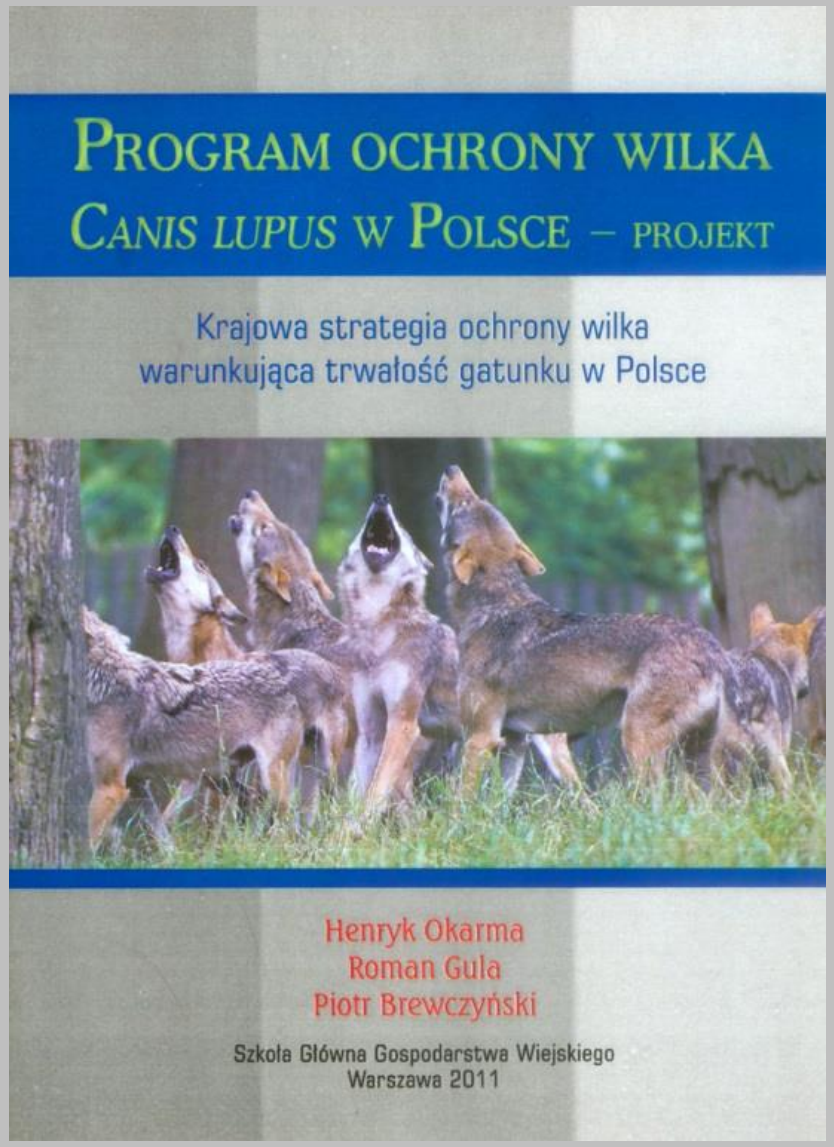

Potrzeba nowej strategii postępowania z gatunkiem

Dzik

Atlas Ssaków Polski

Dzik

ASF
ALARM

POLITYKA
PRECZ
OD
DZIKA

pracownia.org.pl
STOP RZEZI DZIKÓW!

NIECH
ŻYJĄ
I RYJĄ

PZŁ WRACA DO JASKIŃ
pracownia.org.pl

Myśliwi za własne pieniądze realizują na rzecz całego społeczeństwa zadania przewidziane przez prawo, a są za to stygmatyzowani i karani, o czym świadczą fatalne zmiany w ustawie łowieckiej i brak racjonalnych decyzji dotyczących gospodarowania gatunkami trudnymi ze strony instytucji państwowych.

Bez myśliwych nie da się, przynajmniej w obecnie obowiązującym w Polsce porządku prawnym, zarządzać zasobami dzikich zwierząt.

Dlatego postuluję, żeby łowiectwo zostało prawnie uznane jako narzędzie rozwoju zrównoważonego konieczne dla ochrony różnorodności biologicznej, a Polski Związek Łowiecki stał się w tym procesie dla instytucji państwowych rzeczywistym partnerem, a nie tylko bezwolnym wykonawcą często nieprzemyślanych decyzji.

Prof. Andrzej Tomek, delegat Okręgu Krakowskiego, proponuje jako uchwałę zjazdową propozycję następującej definicji współczesnego łowiectwa, bez której nie wyobrażamy sobie funkcjonowania łowiectwa w XXI wieku:

„Łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, w rozumieniu Ustawy, oznacza zarządzanie populacjami zwierząt łownych (zwierzyny) oraz ich środowiskiem zgodnie z postanowieniami obowiązującej międzynarodowej konwencji o różnorodności biologicznej (CBD) określającej zasady ochrony, pomnażania oraz korzystania z zasobów przyrody. Integralnym elementem łowiectwa jest myślistwo polegające na etycznym pozyskiwaniu zwierząt zgodnie z przyjętymi obyczajami wielowiekowej tradycji”.